

Davacı ve Yürütmenin

Durdurulmasını İsteyen : Türkiye Barolar Birliği
Oğuzlar Mah. Av. Özdemir Özok Sok. No:8
Balgat / ANKARA

Vekili : Av. Gamze Orouj Nejad / Aynı yerde

Davalı : Adalet Bakanlığı / ANKARA

İstem Özeti : 06/08/2015 tarih ve 29437 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin; öncelikle, üç ayrı yönetmeliğe konu olması gereken hususları tek bir yönetmelikle düzenlemiş olması nedeniyle tümünün ve yine, Yönetmeliğin 5/11, 67/1, 67/3, 96/2, 97/2, 100/1-2-3-4, 103/2, 104/1, 135/1, 136/2, 137/6-7, 162, 164/2, 165/1-4-5-6, 169/3-b, 199, 202/2-3-5 ve 256/4. maddelerinin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla iptali ve yürütülmesinin durdurulması istenilmektedir.

Danıştay Tetkik Hakimi : Ahmet Faruk Özer

Düşüncesi : Yönetmeliğin dava konusu 100. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "daire başkanı veya görevlendireceği üyenin onay vermesi hâlinde" ibaresine yönelik olarak yürütmenin durdurulması isteminin kabulü, dava konusu diğer hükümlere yönelik olarak yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince; davalı idarenin savunması alındıktan sonra incelenmesine karar verilen yürütmenin durdurulması istemi, savunmanın geldiği görülmekle yeniden incelendi, gereği görüldü:

Dava; 06/08/2015 tarih ve 29437 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin; öncelikle, üç ayrı yönetmeliğe konu olması gereken hususları tek bir yönetmelikle düzenlemiş olması nedeniyle tümünün ve yine, Yönetmeliğin 5/11, 67/1, 67/3, 96/2, 97/2, 100/1-2-3-4, 103/2, 104/1, 135/1, 136/2, 137/6-7, 162, 164/2, 165/1-4-5-6, 169/3-b, 199, 202/2-3-5 ve 256/4. maddelerinin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla iptali istemiyle açılmıştır.

Davacının, üç ayrı Kanunda Yönetmelik ile düzenleme getirilmesi hususunda yetkilendirilen Adalet Bakanlığının, üç ayrı Yönetmeliğe konu olması gereken düzenlemeleri tek bir Yönetmelikle düzenlemesinin hukuka aykırı olduğu bu nedenle de tümünün yürütülmesinin durdurulması yolundaki istemi, Yönetmeliğin tümüne yönelik yürütmenin durdurulması koşullarının gerçekleşmemiş olması nedeniyle yerinde görülmeyle maddelerin incelenmesine geçildi.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2016/1446

Yetkileri Hakkında Kanun, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanuna dayanılarak çıkartılan ve 06/08/2015 tarih ve 29437 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren dava konusu Yönetmelikle; bölge adliye mahkemesi başkanlığı, başkanlar kurulu, daireleri, Cumhuriyet başsavcılığı ve adalet komisyonu ile adli yargı ilk derece mahkemesi, hâkimliği, Cumhuriyet başsavcılığı ve adalet komisyonunun idarî işlemleriyle, yargılama ve yazı işleri hizmetlerinin yürütülmesine dair usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin Bölge Adliye Mahkemeleri İdarî İşler ve Yazı İşleri Hizmetlerini düzenleyen İkinci Kısımının "Çeşitli Hükümler" başlıklı Sekizinci Bölümünde yer alan 100. maddesinin 2. fıkrasının incelenmesi;

Yönetmeliğin "Dosyaların incelenmesi ve örnek çıkarılması usulü" başlıklı 100. maddesinde, " (1) *İlgili kanunlardaki kısıtlamalar saklı kalmak koşuluyla; sanık, mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören, katılan ve davanın tarafları, avukat veya stajyerleri vekâletname olmaksızın, dava dosyasını yazı işleri müdürü ya da görevlendireceği bir zabıt kâtibi nezaretinde inceleyebilirler.*

(2) *Sanık, mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören, katılan ve davanın tarafları ile vekâletname veya görevlendirme yazısını ibraz eden ya da güvenli elektronik imzalı olarak UYAP aracılığıyla gönderen bu kişilerin vekilleri ile müdafileri **daire başkanı veya görevlendireceği üyenin onay vermesi hâlinde** dava dosyasından istediği bütün kayıt ve belgelerin bir örneğini dilekçe ile başvurmaları hâlinde harçsız olarak alabilirler.*

(3) *İncelemenin yapıldığına veya belge örneği alındığına dair düzenlenen dosya inceleme ya da belge örneği alma tutanağı, dosyayı inceleyen veya belge örneği alan ile nezaret eden görevli tarafından imzalandıktan sonra taranarak UYAP'a aktarılır.*

(4) *Müdafii ve vekil Avukat Bilgi Sistemi aracılığıyla UYAP üzerinden dava dosyalarını inceleyebilir ve örnek alabilir.*

(5) *Sanık, mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören, katılan ve davanın tarafları, güvenli elektronik imza sahibi olmak koşuluyla Vatandaş ve Kurum Bilgi Sistemi vasıtasıyla UYAP üzerinden tarafı olduğu dava dosyasına ait tüm evrakı inceleyebilir ve örnek alabilirler. Güvenli elektronik imza sahibi olmayan sanık, mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören, katılan ve davanın tarafları ise sadece dava ve işlerin kapak bilgilerine ulaşabilirler.*

(6) *Gerekçesini belirtmek suretiyle başkan, Cumhuriyet başsavcısı ve Cumhuriyet savcıları ile görevleri gereği adalet veya kurul başmüfettişleri, daire başkanına bildirmek suretiyle dava dosyasını her zaman inceleyebilir ve gerektiğinde örnek alabilir.*

(7) *Bu maddede sayılanlar dışında, dosyanın bulunduğu aşamaya göre Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı, daire başkanı ya da görevlendireceği üyenin izni olmadan mahkeme evrakı kimseye gösterilemez." hükmüne yer verilmiştir.*

Dava konusu Yönetmeliğin dayanakları arasında yer alan 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Müdafii dosyayı inceleme yetkisi"ni düzenleyen 153. maddesinin 1. fıkrasında, müdafii, soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebileceği ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alabileceği, 2. fıkrasında da, sayma suretiyle gösterilen

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2016/1446

suçlara ilişkin yürütülen soruşturmalarda, müdafinin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisinin, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek nitelikte olması halinde Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabileceği yine aynı Kanunun 234. maddesinde de mağdur ve şikayetçinin soruşturma ve kovuşturma evresinde dosya inceleme ve belge örneği isteme hakkına yer verilmiştir.

Öte yandan, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 46. maddesinin 2. fıkrasında, avukat veya stajyerin, vekâletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını inceleyebileceği, bu inceleme isteğinin ilgililerce yerine getirilmesinin zorunlu olduğu, vekâletname ibraz etmeyen avukata dosyadaki kağıt veya belgelerin örneği veya fotokopisinin verilmeyeceği hükme bağlanmıştır.

"Ceza Muhakemesi"nin temel amacı, yargılanan kişinin hukuksal güvenliğinin gereği olarak yargılamanın nasıl yapılacağına gösterilmesinden başka, adil yargılama ilkesinin gereklerinin gözetilerek "maddi gerçeğin" ortaya çıkartılmasıdır. Bu bağlamda yargıcın yargılama faaliyetini yürütmesine ait şekil/yöntem kurallarının yanı sıra, ceza yargılamasının diğer sujelerinin eylemleri, işlemleri, hakları ve yükümlülükleri ile maddi gerçeğin araştırılması ve bulunması için öngörülen araçlar ile bu araçları kullanacaklar da ceza muhakemesine ilişkin düzenlemelerin kapsamındadır. Nitekim, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 1. maddesinde de, bu Kanun'un, ceza muhakemesinin nasıl yapılacağı hususundaki kurallar ile bu sürece katılan kişilerin hak, yetki ve yükümlülüklerini de düzenlediği belirtilmiştir. Dolayısıyla ceza muhakemesini düzenleyen kurallar yalnızca usul kurallarına değil, aynı zamanda maddi içeriğe de sahiptir.

5271 ve 1136 sayılı Kanunların yukarıda yer verilen hükümleri uyarınca, müdafinin, soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebileceği ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alabileceği, yine 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin 2. fıkrasında yer verilen suçlar bakımında ise soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek nitelikte olması halinde dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisinin, **Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla** kısıtlanabileceği açıktır.

Yasal düzenlemeler bu şekilde olmasına rağmen, Yönetmeliğin davaya konu 100. maddesinin 2. fıkrasında; sanık, mağdur, şikâyetçi, suçtan zarar gören, katılan ve davanın tarafları ile vekâletname veya görevlendirme yazısını ibraz eden ya da güvenli elektronik imzalı olarak UYAP aracılığıyla gönderen bu kişilerin vekilleri ile müdafilerinin, dava dosyasından istediği kayıt ve belgelerin bir örneğini alma isteklerinin daire başkanı veya görevlendireceği üyenin onayına tabi tutulduğu ve bu yönüyle Kanunda yer almayan bir ön izin merciinin teşekkül ettirildiği görülmektedir.

Bu durumda, dava dosyasından kayıt ve belge almayı, Kanunda bu konuda bir ayırım olmamasına rağmen, ilgili daire başkanı veya görevlendireceği bir üyenin onayına tabi tutan ve bu suretle savunma hakkını kısıtladığı kanaatine varılan Yönetmeliğin dava konusu 100. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "**daire başkanı veya görevlendireceği üyenin onay vermesi hâlinde**" ibaresinin açıkça hukuka aykırı olması yanında telafisi güç veya imkansız zararlara yol açabileceği sonucuna varılması nedeniyle 2577 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yürütülmesinin durdurulması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2016/1446

Her ne kadar davalı idarece, anılan hükmün UYAP üzerinden yapılacak dosya incelemelerine ilişkin olduğu savunulmakta ise de; madde metninde yer alan "ya da" ibaresi ile vekâletname veya görevlendirme yazısını ibraz eden vekil ve müdafinde bu izin sürecine tabi kılındığı kaldı ki maddenin 4. fıkrasında, müdafî ve vekilin Avukat Bilgi Sistemi aracılığıyla UYAP üzerinden dava dosyalarını inceleyebileceğinin ve örnek alabileceğinin ayrıca düzenlendiği göz önüne alındığında, getirilen düzenlemenin salt UYAP sistemi üzerinden yapılacak incelemelere ilişkin olmadığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan Yönetmeliğin;

- UYAP'ın kullanılmasına yönelik 5. maddesinin 11. fıkrasına,
- Kararların tebliği ve teslimi başlıklı 67. maddesinin 1. ve 3. fıkralarına, Yazı işleri hizmetlerinin yürütülmesini düzenleyen 169. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendine,
- Ön büro işlemlerini düzenleyen ve dosyaya evrak sunabilecek kişilerin belirtildiği 96/2, 97/2, 136/2, 164/2. maddelerine,
- Dosyaların incelenmesi ve örnek alınmasına ilişkin 100/1-3-4, 137/6-7, 165/1-4-5-6 ve 202/2-3-5. maddelerine,
- Dosyaların tevzii ile ilgili 103/2, 104/1, 135/1, 162 ve 199. maddelerine,
- Kayıtların düzeni ve düzeltilmesi ile ilgili 256/4. maddesine yönelik olarak yürütmenin durdurulmasını gerekli kılacak şartların bu aşamada gerçekleşmediği sonucuna varılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinde öngörülen koşulların, Yönetmeliğin dava konusu 100. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "daire başkanı veya görevlendireceği üyenin onay vermesi hâlinde" ibaresine yönelik olarak gerçekleştiği anlaşıldığından, 06/08/2015 tarih ve 29437 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin 100. maddesinin 2. fıkrasında yer alan "daire başkanı veya görevlendireceği üyenin onay vermesi hâlinde" ibaresine yönelik olarak yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne oyçokluğuyla, Yönetmeliğin davaya konu diğer hükümlerine yönelik olarak yürütmenin durdurulması isteminin reddine oybirliğiyle, bu kararın tebliğini izleyen günden itibaren yedi (7) gün içinde İdari Dava Daireleri Kuruluna itiraz edilebileceğinin taraflara duyurulmasına, 14/11/2016 tarihinde karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye	Üye
Suna	Nizamettin	Abdullah	Vahit	Ahmet
TÜRKOĞLU	KALAMAN	ARTUNÇ	KINALITAŞ	SARAÇ
			(X)	

(X)-KARŞI OY :

06/08/2015 tarih ve 29437 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin 100. maddesinin 2. fıkrasında yer alan, "daire başkanı veya görevlendireceği üyenin onay vermesi hâlinde" ibaresine yönelik olarak da yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği oyu ile çoğunluk kararının bu kısmına katılmıyorum. _

Üye
Vahit
KINALITAŞ